

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri popoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo.

Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Solskih ulicah in Jellersitz v Namskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Veturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računajo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Delo in načrti.

Ako bi ne bili vsi načrti, kolikor jih je skovala dr. Tumova klika na Goriškem, odkar ti novodobni osrečevalci goriških Slovencev delajo »za blagor naroda« v tej pokrajini, — le puhla fraza in bombastično šušmarstvo, morala bi se danes stekati po naši deželi samo mleko in méd in goriški Slovenci bi bili naj-srečnejše ljudstvo pod solncem.

Vzemimo za primero samo »gigantski načrt« prekmorske trgovine z raznimi našimi pridelki in izdelki, načrt, s katerim so hoteli ti »velikani v eksportu« prekositi celo Velikonemčijo in ponosni Albion, pa moramo priznati, da bi bila danes to uro naša Goriška druga obljubljen dežela. Naši kmetovalci bi prodali zadnjo salaticco in zadnjo kapljico vina za bliščeče zlato v Aleksandrijo, Kairo in kdo ve kam preko puščave Sahara, a naši obrtniki: mizarji, čevljarji, usnarji itd. bi morali noč in dan delati, da ustrezijo silnim naročilom, s katerimi bi jih osrečeval dr. Tumov eksport. V vseh jutrovnih mestih in trgih bi klika imela svoja tržišča in svoje konzulate, a »ekspozitni minister« za Goriško bi bil postal veleučeni — Anton Kristan.

Take bujne nade je zbujala s svojim hrupom ta klika najbrže v marsikomu, ki je že sanjal o mošnjah polnih cekinov, ki mu priromajo po barki — brez jadra in krmila. In danes? — No danes se pomilovalno smeje osrečevalcem, ki imajo polno besed na jeziku in slame v glavi in si misli: res, ti ljudje prižigajo same — slamnate kresove! Kajti zdaj ni sluha ne duha več o prekmorski trgovini, sledu ni več o »ekspozitnem ministru« Antonu Kristanu, a tudi o tistih načrtih ni sledu — ostala pa je dr. Tumova klika, ki še nadalje zažiga — slamnate kresove in mami ž njimi onega, ki se po njih mamiti pusti.

No, dr. Tumova klika si je izbrala lahko nalogo v »narodnem delu«.

Njej je do tega, da osreči goriške Slovence s sestavljenjem in objavljenjem raznih lepih načrtov »narodno-gospodarskega pomena«, katerih jej nikdar izvršiti ni treba in menda tudi sama ne

misli na njih izvršitev, to pa jedino radi tega, ker klika za to ne čuti nobene zmožnosti, katera vsa se izcerpi baš le v — načrtih.

Našim čitateljem in vsem onim, ki nočejo zapirati svojih oči spoznanju o teh naših osrečevalcih, je pač znano, kaj vse obetajo ti ljudje in koliko od tega so resnično izvršili, ali če so kaj izvršili, koliko življenjske moči imajo v sebi otroci njihovega duha.

Ko je šlo n. pr. za to, da prevzame dežela pobiranje užitnine v svojo upravo, obetala je klika krčmarjem po deželi, da ustanovi krčmarske zadruge, katere bi vzele pobiranje užitnine v svojo upravo. To se je bombastično in bahato bobnalo v »Soči« in »Primoreu« tako dolgo, dokler klika ni nabrala dovolj podpisov proti nameri deželnega odbora; ko pa je dosegla klika svoj namen, pa je vrгла puško v koruzo in se skrila — za hrbet privatnega podjetnika, a krčmarje pustila na cedilu.

Ali kako je z onimi denarnimi zavodi, v katerih danes neomejeno gospodarijo naprednjaški absolutisti? — Reči moramo, da ni nam ni nikomur, ki gleda z odprtimi očmi, ne imponuje hrupno povdarjanje »briljantnega stanja« teh zavodov, s kakoršnim bobnajo po svojih in drugih listih, ki niso v resnici boljše od njih, — marveč da smatramo, — ne govoreč o drugih dokazih, — baš tisto šumno rožljanje z »ugodnim denarnim stanjem« za sumljivo znamenje vidnega propadanja zavodov. Ne želimo, da bi zavodi, na katerih smo sodelovali prej vsi goriški Slovenci, propadli, ali kdo zamore trditi, da ni možno, da pride danes ali jutri do tega, da od obeh zavodov ne bode ostalo dokaj družega, nego — zlate črke na hišah, v katerih se nahajata imenovana zavoda.

In ta posledica ne bode družega nego sad šušmarskega nastopanja te klike, ki je njen monopol, ki pa se mora s časoma prignjuniti vsakemu pametnemu človeku.

A ker je dr. Tumova klika, delujoča v duhu svojega mojstra,

jednaka prav v vsem svojem delovanju, radi tega stavimo jednako prognozo tudi glede njenih ostalih družtev. Naj »Soča« radi naših trditvev reče in hrumi kolikor hoče, — njeni tovariši pridejo na naše besede morda prej, nego sami pričakujejo.

Kajti kakoršen umetnik tak je njegov umotvor. In dr. Tuma se je izkazal že davno, da v njem ni mozga za uspešno in plemenito narodno delo in da bi storil prav, ako bi se ne udajal iluzijam, da je poklican zares kaj trajno dobrega storiti marveč, da vse kar koli stori in bode še poskušal storiti, imelo bode kratko bolno življenje, ker bode vse nosilo le znak njegove — individualnosti.

Jedina zmožnost, katero je stalno objavljala po dr. Tumi navdahnena klika, je le ona, da stalno razdira to, kar so zgradili drugi z velikim trudom in ljubeznijo do naroda pred njim, a v nadomestilo tega ne dá narodu družega, nego obljube, načrte, slepeče fraze in ploho psovka na one, ki so za narod dali srčno kri.

Tako delo zares ni težko: slepiti in metati okoli sebe s frazami in psovki zna kmalu kdo, — a častno ni tako delo nikakor, a najmanjše narodu koristno!

Naj dr. Henrik Tuma ne misli, da govorimo iz sovraštva do njega ali da bi mu ne privoščili vodstva, ako bi ga — zaslužil, — marveč mi ga pomilujemo radi toliko neplodnega dela, kateremu žrtvuje čas in denar, kateri naj bi hranil za slabše dni, kajti prej ali slej se bode on in vsakdo drugi, ki gre danes slepo za njegovimi zračnimi načrti kakor za vešami po močvirju, prepričal, da je bil ves njegov trud brezploden.

Za narod se ne dela le z načrti, marveč z resnim delom. Ali da bi se kdo šalil s srečo jednega celega ljudstva, ki rado zaupno gleda k onim, ki se mu imenujejo voditelji, to pa celo ne gre in naše dobro slovensko ljudstvo tega nikakor ne zasluži.

z menoj. Moja kočija čaka zunaj«. (Naklonivši se g. Pelki odide.)

Marjanka (gospoj Pelki): »Ruku libam! (Zareča se.) Zdaj se popelje Marjanka v eklipaži po Gorici!« (Počepne in odide.)

VI. prizor.

Stanka (čedno oblečena, z belim predpasnikom in enako avbico, vzdigne se s stolice): »Prosim, gospa Pelka, zdaj imate mene zaslišati! Jaz bi rada dne 15. spremenila svoje mesto!«

Pelka: »Že spet! I, kaj Vam pa že zopet ni prav?«

Stanka (jezično): »O prav mnogo! Hiša mi ni nobel zadosti!«

Pelka: »Tako? — Zakaj pa?«

Stanka (zaničljivo): »Lepo Vas prosim, pomislite, mi obedujemo na navadnem porcelanu!

Pelka (ironično): »To je strašno!«

Stanka: »Kaj ne da? In mislite si! naša milostna si je kupila ovratnik iz ponarejene kozuhovine; — ko smo vendar vajeni služiti med najimenitnejšo kozuhovino. Jaz se že res sramujem stopiti na ulico, če mislim na ovratnik naše milostne — in potem pa — hrana —

Dopisi.

Iz Gorice. (»Izjava«). Voditelj »narodno-napredne« stranke objavil je v zadnji »Soči« v imenu »izvrševalnega odbora« označene stranke izjavo, v kateri poudarja vključitve obsodbi po deželni sodnji v Trstu nekaljeno in neomajeno štovanje do A. Gabrščka.

Kar nam je vzbudilo pri tej izjavi takoj začudenje, je bilo to, da se niso gospodje izvrševalnega odbora podpisali, saj je vendar običaj, da se stavi pod take važne izjave tudi svoj lastnoročni podpis. Toda ta formalni opustek naj nikakor ne zmanjša veljave izjavi!

Strinjamo se tudi z obžalovanjem, da je moralo do tega priti. Noben resen rodoljub ne more odobravati, da pridejo sinovi iste matere na obtožno klop in da se obsodijo. Tudi se nočemo baviti z vprašanjem, je li obtožba opravičena ali ne; to je zadeva dotične sodnije, oziroma prizadetih sodnikov. Nikakor se ne strinjamo pa s trditvijo, da sloni pritožba proti A. Gabrščku na lahkomišljeni podlagi. Komur ni strast še skalila oči in vé, kaj se je vse godilo v zadnjem času na Goriškem, ni mogel družega pričakovati. Svaka sila do vremena. Napredna stranka stavila si je za načelo, da mora »v imenu napredka« vse strahovati, pobijati, blatiti, sumničiti in ovajati, kar se ji slepo ne pokori. Naravno je, da je moralo to roditi upor ter peljati do inštalce, kateri je dolžnost varovati in braniti vsakega pred takim začetjem.

Gospodje od »narodno-napredne« stranke so najbrže tudi sami uverjeni, da je to le začetek plesa, kateremu so oni naročili godbo. Obžalovati je le, da navadno plačujejo plesne stroške ljudje, ki so zapeljani, dočim se moralni prouzročitelji skrijejo v svojo hišico.

Da hoče »narodno-napredna« zvaliti krivdo radi te obsodbe na druge, je umevno; vendar je pa tako začetje namenjeno le bebecem, kajti vsak razsoden človek vé, da ni nikdo silil Andr. Gabrščka, da blati, napada in preti onim, ki so mu na poti, ali da se celo tako daleč spozabi, da pošilja sodnji nezaslišane ovadbe radi krive prisege, ki

samo meso in močnata jed; nikdar kak entré ali pa dessert!«

Pelka (porogljivo): »Grozovito!«

Stanka: »Kaj ne, da? Saj jaz sem vedela, da bode te z menoj čutila. In ker imate rahločutno srce, hočem Vam tudi tajnost ovaditi o naši gospodi. (Skrivnostno zre okoli sebe, potem šepče Pelki na uho): Veste kaj smo pred sinočnim večerjali (z grozo): kranjske klobase s hrinom!«

Pelka: »V nebo vpijoče!«

Stanka: »Tu, vidite, se moj slabotni želodec lahko popolnoma pokvari in kar sem si tekom let privarčila, splava kar naenkrat v Karlove vari. — In potem — po leti bi bili v Čepovanu! — Pomislite, kaj tacega; jaz, ki sem navajena na Nizzo in Ostende! (Porogljivo smehljaje se). Zares, presmešno: Čepovan! To je za ponočnega čuvaja, pa ne za mojega očeta edino hčer!«

Pelka: »No, zdaj pojdite domov, bomo videli, ali se najde za Vas služba z jetrenimi paštetami in severomorskimi kopeljami!«

Stanka: »Priporočam se! (Na durih zadene v gospico Melodino) Ohá!« (Odide.) (Dalje prih.)

LISTEK.

V posredovalnici.

Burka v enem dejanju. Prosto poslov. E. Kl. (Dalje.)

V. prizor.

Marjanka (kmečko opravljena, rudečih lic, se vzdigne s stola ter se neprenehoma poklanja — kadar govori — vedno reži): »Ruku libam, milost pani, jaz sem kuharica izborna!«

Steblińska (jo ogleduje z lornjetom): »Mari ste se tudi kuhat učila pri Gunkelnu?«

Marjanka: »Ne milost pani, pa —«

Steblińska (ji seže v besedo): »Že dobro! Govorimo o stvari! Znete-li dobro kuhati?«

Marjanka: »Prosim, bila sem 6 let na dobrem mestu, a vleklo me je kakor lastavice proti jugu in prišla sem v Gorico. Jaz znam vse: Peči, cvreti, piške trančirovat, ribe napravljati, Pick-As kuhati!«

Pelka (ji seže v besedo): »Aspic!«

Marjanka: »Gosjo jeterno pasteto, raggusandvišelce, laško salato — vse!«

Steblińska: »Pri nas jemo prav

mnogo močnatih jedi; ali jih poznate mnogo?«

Marjanka (zareča se): »O prosim — jaz! Povidel-buhtelce, Povidel-cmoke, Povidel-štruklje, Povidel-ťolke, Povidel-mošnjice, Povidel-kolače —«

Steblińska (raznenačena): »Sicer ne znate nobenih drugih močnatih jedi?«

Marjanka: »He, he! in pa še kakošne! Na primer: kovačke!«

Steblińska (smejó): »Kovačke? Kaj pa je to?«

Marjanka (začudena): »Milost pani, ne znate kovačkov? Ojemine! ojemine! To so Vam tako mali cmokiči s Povidlovo namako.«

Steblińska (nevoljna): »Že spet Povidel! Povejte vendar, kaj ste vse kuhali s Povidlom?«

Marjanka (režó): »Večinoma!«

Steblińska: »Ali je to Vaša gospoda tako rada jedla?«

Marjanka: »Gospoda ne posebno (sramečljivo) a jaz! Lejte, milost pani! jaz kuham vse rada, a kar je s Povidlom, kuham strastno.«

Steblińska: »Če mi obljubite, da zatrete to strast, pridete lahko takoj

bi navalile lahko — če tudi neutemeljene — grozno nesrečo na to ali ono obitelj. Vsak človek ima ne le pravico, temuč tudi dolžnost, da se proti takim nakanam stavi v bran.

Če je Gabrščekove nesreče sploh kdo drug kriv in ne on sam, onda mora biti to le oni, ki ga je speljal na to krivo pot; to pa ni nikakor g. dr. Gregorčič. Ako bi bil obtoženec dovolj miren ter bi napravil hladnokrvno bilanco v materijalnem in moralnem oziru za ono dobo, ko je hodil še skupno s „troti“, in za dobo, ko je tako „žilavo“ delal za „narodno-napredno“ stranko, prišel bi takoj do spoznanja, kje je izguba in kje dobiček, ter bi lahko takoj roko položil na one, ki so krivi njegove nesreče.

Če smatrajo dotičniki kot svojo dolžnost, da mu devajo sedaj obliž pevske ovacij in jalovih izjav na rano, katero so mu sami prizadeli, svobodno jim; nikakor pa naj ne mislijo, da odvalijo s tem odium na one, ki so bili primorani varovati svojo prostost sodnijskim potom.

Gospodje so klicali duhove, in sedaj naj sami gledajo, kakó se jih iznebijo. Nahujskali so učitelje proti učiteljem, učitelje proti duhovnom, krčmarje proti ljudstvu, občanarje proti občanarjem, skratka nahujskali so vse, kar se jim je dalo zapeljati, in izvestno je, da dobijo za vse to primerno plačilo. Spoznanje se širi polagoma a vedno bolj po deželi, kdo je pouzročil prepir v naši domovini, kdo je kriv, da smo vsi goriški Slovenci v zasmeh Italijanom in Nemcem in drugim nasprotnikom, kdo išče pri tem prepiru svojo dobičkon, in kdo je delal istinito le za blaginjo ljudstva.

Siloma in brez povoda vpeljali ste pri nas „kranjske razmere“, katere so začele pa presedati že celo takim, ki morajo tavati za vami, ker se bojijo vaše „plemenitosti“; ko izgube to novostno mičnost, pride obračun.

Spoznali so vas celo vaši zaščitniki v Trstu, ne da bi bili mi niti od daleč namignili, kaj hočete in kaki ste. Za to se imate zahvaliti le Hvalabogu Luzzattu, najhujšemu nasprotniku Slovencev, s katerim ste se bratili pri zadnjih volitvah in katerega ste na pomoč klicali sedaj, da bi vas rešil pred „mračnjaki“. Komentarov, katere so delali o vas po zadnji obravnavi, nočemo navajati, izveste jih stalno po drugi poti.

Iz zahodnih Brd. Gradenski vikarjani odgovarjamo g. Karol Mlekužu, da ga nismo napadli v „Gorici“ št. 29. Mi smo vprašali, kedo je tisti „Miha“, ki se je v „Primorcu“ št. 12. podpisal; in rekli da nam se zdi, da ni „Miha“, ampak, kako mleko, ki ni bélo.

G. Mlekuža nismo nikjer imenovali. In kogar nič ne vprašamo, naj molči; če kogar kaj vest boli, naj odgovori, pa ne zavito; kajti hočemo ga videti brez „šeme“! — Nismo vprašali po nikakih „Izjavah“. Čudno se nam zdi, da ste se Vi g. Mlekuž oglasili in ne dopisnik od „Beneške meje“. Vprašamo ali ste morda tudi Vi dopisnik „od B. m.“? Kedor se hoče zagovarjati, ki ni tožen, oni samega sebe toži. Vi pravite v „Izjavi“, da Vas dolžijo gosp. Gradenski in gradenski vikarjani, da ste Vi pisali dopise v „Soči“ — „od B. m. Ako bi bilo to res, bi se bili Vi že davno oglasili s kako „Izjavo“, pa drugačne vsebine. Vi ste bili dolžni siliti dopisnike „od B. m.“, da se objavijo s podpisami ter rešijo Vašo čast. Kaj ne, da ste vedeli kedo so tisti dopisniki? — Brž po prvem odgovoru od g. Gradenskega na prvi dopis „od B. m.“ — ste bili morali svojo morebitno nedolžnost braniti s strogim postopanjem proti dopisnikom, ki so izdali Vas, a ne čakati, da izide drugi še hujši napad na g. Gradenskega s podpisom — M. — Ta osodopolni podpis je bil nekako potrjenje pojasnil g. Gradenskega. Ako je kak sum letel na Vas, da ste tudi Vi udeleženi pri dopisu „od Beneške meje“, je tega kriv dopis sam z svojo vsebino! — Vaša „Izjava“ ne odgovarja našim zahtevam, ki smo jih postavili v „Gorici“

št. 29; kajti mi smo zahtevali dokazov za trditve v dopisu „od B. m.“, ki se nahaja v „Primorcu“ št. 12, a Vaša „Izjava“ ni donesla nikakoršnih dokazov. To pač ni dokaz, če kedo taji, da ni storil tega ali onega hudo delstva, o katerem sum leti. Obrnite se torej na dopisnike „od B. m.“, zlasti na g. „Miha“! da se objavijo, ter Vas rešijo sumničnja, v katero so Vas s svojimi dopisi pripravili! Naj toraj oni storijo svojo dolžnost, a ne mi! Mi se ne mešamo v to! „Un avvocato non chiamato, vien con M... pagato!“ En sam se je izjavil, kje je pa unih pet?

Bode precí —

Zajec v leci?

Vam znani

gradenski vikarjani.

Politični pregled.

Državni zbor.

V torkovi seji je rešila poslanska zbornica pristojbino zakonsko novelo. V sredo pa se je bavila z dr. Šušteršičevo zadevo. Dr. Šušteršič je namreč zahteval, da izreče zbornica Vsenemcu poslancu Steinu grajo radi razžaljivih besed, ki jih je rabil proti njemu in posebno pa še za to, ker mu je očital nečisto ravnanje pri prodajanju Tomaževe žlindre od strani „Gospodarske zveze“. V ta namen je bil izvoljen grajalni odsek, ki si je izvolil za predsednika dr. Kramarja. V imenu tega odseka je torej poročal dr. Kramar v sredo v poslanski zbornici o Šušteršič-Steinovi zadevi. Grajalni odsek je predlagal, da se izreče Steinu graja radi besede „žlindra“ katero je rabil proti dr. Šušteršiču. Zajedno je odsek izrekel soglasno, da se ne dvomi o osebnih poštenosti dr. Šušteršičevi. Predlog je bil odklonjen z 118 proti 103 glasovi. Preznačilno za stvar je, da so se proti dr. Šušteršiču zjedini vse nemška in radikalne stranke z dr. Tavčarjem vred — res lepa družba to! —, a da so za dr. Šušteršiča glasovali katoliška ljudska stranka, slovanski centrum, Čehi, Poljaki, veleposestniki in antisemiti.

V četrtek se je posvetovala poslanska zbornica ter rešila zakonski načrt zadevajoč reorganizacijo kupčijske zbornice.

Včeraj se je posvetovala poslanska zbornica o zakonskem načrtu glede prepovedi prodaje margarina (umetnega surovega masla), ki je bil sprejet v vseh treh branjih.

Prihodnja seja bode v torek.

Razmere na Kitajskem.

Čujejo se glasovi, da utegne biti homatij na Kitajskem kmalu konec. V tem, da je baje odločila zadnja bitka ob velikem zidu pri Paotingfu, kjer se je pokazalo, da se je kitajska vojska v zadnjem času tako izvrstno organizovala da so bili hudo poraženi najbolj bahati vojaki Nemci, ki so morali teči pred Kitajci in pustiti na mestu veliko mrtvih in ranjenih. Nemški vojski je zadan s tem pred svetom jednako sramotilen pečat nezmožnosti, kakoršnega so pritisnili na čelo Angležem junaški Buri. Po tej izkušnji so se dogovorile oblasti, da vzamejo svoje čete domov, na Kitajskem pa da ostane le kakih 2000 mož za stražo. — Avstrijskih vojakov ostane v Pekingu 200 mož, v Tientsinu pa 300.

Ker so se stvari tako zasukale, postalo je tudi vprašanje o vojni odškodnini vse drugo in je prav mogoče, da se bode kitajska vlada sploh branila kaj izplačati, ker se lahko brani proti tujim napadom z izvežbanim vojaštvom. Poslanci nekaterih vlasti zlasti nemški in angleški so prav po nepotrebnem prijavili kitajski vladi da hočejo umakniti svoje čete, ako dobe njihove vlade zagotovilo o vojni odškodnini, kitajska vlada pa da na to niti odgovorila ni. Tudi so poslaniški izjavili, da Kitajci lahko zopet prevzamejo oblast čez mesto Peking, kakor so jo imeli poprej itd. Po vsem tem bi človek lahko vprašal: kaj pa je vsega treba bilo?

Vojna v južni Afriki.

Angleži so se obrnili do društva Afrikanerjev Kapu, naj bi oni svetovali Burom, da odnehajo od vojne, opravili pa niso ničesar. Afrikanerji — t. j. Kapski Buri in isto holandsko pleme kakor Buri v Oranje in Transvaalu, so odgovorili, da že svetujejo Burom v tem smislu, ako priznajo Angleži neodvisnost burskih republik Oranje in Transvaala in povrne Burom vso škodo in izgube. Angleži pa so tudi že na drugih krajih razglasili, da bi radi oni nehali z vojno, ako se jim ponudi od katerekoli strani količjak vzprejemljive pogoje. Tako se je izrazil tudi angleški odposlanec lord

Wolesley na burskem dvoru, ko je prišel oficijelno naznaniti nastop vlade kralja Edwarda VIII.

Samo to žele Angleži, da bi se v južni Afriki ustanovila jednaka državna zveza kakor je v Avstraliji, katera bi stala pod nekakim nadzorstvom Angleže, dasi bi imeli Buri vso možno prostost. Ali Buri o tem ne marajo vedeti prav ničesar ker predobro poznajo Angleže, kateri bi najmanjšo pravico v južni Afriki izkoristili na način, ki bi bil za Bure le poguben. Ali popolno samostojnost kakor pred vojno, ali pa boj do zadnjega, to je njihova zadnja beseda. Angleži se bodo seveda morali tej zahtevi tudi udati, kajti nasledki, kakoršne je rodila za nesrečno Anglijo ta usodepolna vojna, so nepreračunljivi.

V zadnjem času so Buri zopet prepodili Angleže iz več pozicij okoli Johannesburga. Epidemije v angleški armadi se strašno množe. Vojaštvo je obupano, a tudi lord Kitchener je zgubil pogum.

Domače in razne novice.

Don Carlos v Gorici. — V hotelu pri južni železnici stanuje že nekaj časa Don Carlos s svojo soprogo.

Avanciranje. — G. Alfred Čebular c. in k. poročnik pri 6. pešpolku, sin g. profesorja Čebularja, postal je nadporočnik pri istem pešpolku. Čestitamo!

Za „Šolski dom“ je došlo upravnistvu našega lista: Marija Štrukel iz Volč, 1 K. Ana Humar v Gorici 1 K., Fr. Vodopivec 10 K.

Udeležnikom socialnega kurza se naznanja, da se bode isti vršil od 21. do 23. t. m. tako da bode zadnji dan tudi duhovnikom in učiteljem po deželi mogoče udeležiti se istega. Predavanja bodo obsegala teoretično in praktično poslovanje posojilnic, razprave o kreditnih razmerah in kreditnem dovoljevanju v istih in navod za pravilno knjigovodstvo na podlagi sedaj upeljanih knjig; zadnji dan pa rekapitulacija vsega. Kdor se misli udeležiti, naj se prijavi še do 14. t. m. pisмено na „Centralno Posojilnico“, opomnimo pa, da prijava mora biti zaradi oskrbovanja prostorov.

V „Soči“ od 2. t. m. čitamo v dopisu iz Opatjegasela o „zanimivi pravdi“, da je „znani mali dohtarček, katerega redi naša dežela“ — zastopal najprej občanarje proti občini, potem pa da „je prevzel obrambo ravno nasprotne stranke“. Tako postopanje bi bilo zares vredno najostreje graje; a oblika te javne zatožbe je jako sumljiva. — Ker nam je znano, v kateri pravdi je dr. Stanič nedavno zagovarjal stranke na upravnem sodišču, ne moremo prav razumeti, zakaj je dopisnik dejanje preložil iz ene občine v drugo in celo stvar sploh tako popisal, kakor dejanski ni bila. Zato kličemo dopisniku: „Z imenom in priimkom „malega dohtarčka“ na dan in naša skrb bode, da koj v naslednjem številu „Gorice“ razkrijemo in verodostojno dokažemo golo resnico. Le brezobzirno z imenom na dan! Izza grma streljajo strahopetci.

Kakor jim kaže! O nadarjenosti in bistroumnosti dr. Gregorčiča ni do najnovejšega časa nihče dvomil. V tem oziru naj omenimo le sodbo dveh naših najboljših mož, kar jih je goriška dežela videla. Naš pesnik S. Gregorčič je pisal pred leti v Gabrščekovi „Soči“: „Naš neumerli Erjavce je dobro poznal dr. Antona. Delala sta vkup pri urejevanju „Soče“ in še zadnji dan Erjavčev sta se v tej stvari posvetovala. Kdor je Erjavca poznal, vsak vé, da mož ni mnogo govoril, da je bil oster kritik in da ni bil preradodaren s hvalo. O dr. Gregorčiču pa je nekaj proti meni govoril s takim navdušenjem, s kakeršnim ga nisem slišal govoriti o nobenem drugem. Rekél je, da se kar čudi njegovim zmčnostim, da ne ve, odkod vse to svoje znanje jemlje, da občuduje njegovo izvenredno delavnost in njegov značaj. Izrazil se je, da niti Ljubljana nima ne enega takega moža!“

Ravno tista „Soča“, ki je prinesla o Gregorčičevih zmčnostih tako sodbo, pisala je še pred par meseci, da Gregorčič ne sega dr. Tumi niti do člena in da je „proti vsakemu juristu pravi pritlikavec!“ Znani goriški dopisun pa je imenoval pred par dnevi Gregorčiča v „Slov. Narodu“ duševnega pritlikavca. Tako kaže „Soči“ o Gregorčiču zdaj pisati, ko jo nadzoruje nadzorovalni uredniški odbor Tumove stranke z dr. Tumo na čelu!

Sramota takemu listu in njegovim brezvestnim mazačem!

Mar ga ni „fratalo“? „Soči“ ni po volji, da smo rekli v svojem članku o morali dr. Tumove stranke, da je dr.

Tumo „fratalo“ o zadnjih drž. zbornskih volitvah ter prav po mokraško drzno pravi: „Gorica“ se je spravila zopet na g. dr. Tumo in sicer v taki reči, o kateri ve, da jih dobi tako po zobeh, da jo bodo boleli lep čas“. No, bodi mirna revica, saj vemo da boljjo zobje le tebe, a z vsako besedo, ki si jo drzneš črtniti v obrambo agitacijskih sredstev dr. Tumove klike o priliki drž. zbornskih volitev, udariš neusmiljeno le sama sebe po zobeh. Mi pa ponavljamo, da ni „fratalo“ le dr. Tumo, marveč „fratalo“ je tudi njegovega velevrednega „nedolžno obsojenega“ pobratima, ker oba sta se obupno pripravljala na to, da si bodeta méla vesolja roki nad „porazom“ „Sloginega“ kandidata. A vkljub ognjusnemu slepenju, pridušanju in podkupovanju zadnjega kmetiča po deželi, čegar nerazsodnost je izkoriščala mokraška banda in vkljub temu, da je pobratim lazil okoli žida Luzzatta in drugih italijanskih irredentistov in vkljub najnesramnejšim osebnim napadom, s katerim je mokraška kleveta hotela ustrahovati in pregnati od dela „Slogine“ sobojevnike po deželi — vkljub vsej tej s satansko zlobo uprizorjeni gonji naprednjaške klike — imel je po volitvi volilnih mož dr. Gregorčič večino slovenskih glasov. Ali si hočeš za uho založiti že enkrat to resnico, nesramna kleveta? In zdaj si drzneš trditi, da je imel večino 17 glasov dr. Tuma ter da je dr. Gregorčič „opeharil Slovence v peti kuriji“! Da je bila večina slovenskih volilnih mož v dan volitve na Tumovi strani, je resnica, a — po kakem manevru? Zopet le vsled grdih lažij in slepenj! Kdo je torej — peharil Slovence? Odgovori! Uprav hinavsko pa skuša „Soča“ oprati Tumovo „nesebičnost“ s tem, da ni kandidiral v IV. kuriji. O tem, ali je želel postati „deputato“ tudi v IV. kuriji, ali ne, bi morda znal govoriti nek drugi „deputato“, — mi le pribijemo tu, da je šlo dr. Tumi in pobratimu v prvi vrsti za to, da prodréklika proti dr. Gregorčiču, ki je pobratimoma posebno — na srcu; radi tega je bila uprizorjena vsa divja in besna gonja po deželi. Torej ne radi naroda, marveč radi — oseb je besnela klika in da jo je vklub temu „fratalo“, za to tolik srd v naprednjaškem taboru.

Huda pomota. „Soča“ piše, da se je pri kazenski obravnavi v Trstu, ki se je vršila proti njenemu lastniku, vsedel na zatožno klop priča svetnik Vodopivec, dočim da je Gabršček sedel „pri mizi na stolici“... Ali ni mogoče, da so se sodniki zmotili, ko so obsodili Gabrščeka na — dva meseca ječe s postom in da bi morali prav za prav obsoditi pričo svetnika Vodopivca, zato, ker se je po pomoti vsedel na „zatožno klop“ mesto na „stolico“?

Židovska trombeta bi se po vsej pravici smela nazivati „Soča“, odkar služi ciljem dr. Tumove klike. Kdor si je nadel nalogo pazno zasledovati način pisanja tega lista, je moral zapaziti, da preveva njegova predala v poglavitem duhu židovske politike in zajedno socialne demokracije.

Židovstva, ki je najnevarniši sovražnik našemu gmotnemu in torej tudi narodnemu obstanku, ne omenja ni z jedno grajalno besedico, pač pa mu poje pri vsaki priliki slavospeve, prav kakor bi bil za to — plačan od kdo ve kodi. Tako n. pr. poveličuje židovstvo v članku „Na srečni zemlji“, o katerem pravi, da je spisan izven uredništva (kakor da bi ta opomba dala „uredništvu“ absolutorij!). Na nekem kraju tega članka citira Lombrosove besede: „Židovi so postavili dozdaj v zgodovini razvoja narodov največje število talentov. To je statistično dokazano. Žid je bil učitelj dvoma; vsi rebeli so se k njemu zatekali skrivno ali pri belem dnevu.“

Da so židje „postavili največje število talentov“, utegne biti resnica, katere pa ni hotel pojasniti Lombroso natančneje. Da je žid matematični t. j. računarski talent, to je znano, to mu je prirojeno, o drugih talentih pa je med židi bore malo sledu. Resnica pa je, da so židje postavili mnogo krščanskih talentov; a statistika teh talentov je pisana s krvjo. Židje so pritirali marsikak talent od tega, da se je pojavil, to pa jedino radi tega, da so izkoristili njegov pojav za svoj žep, — talent pa je pri tem nemalokrat stradal ali si celo končal življenje iz obupa nad krivico, ki so mu jo prizadejali židje. Na ta način so „postavljali“ in še postavljajo židje na svet talente. Tudi to je resnica, da je žid učitelj dvoma ter da so se rebeli t. j. puntarji in prekucni shajali pri njem skrivaj in tudi pri belem dnevu. V židovski naravi že leži drezanje in nerganje o delovanju drugih. To so pokazali židje vseh časov in krajev, ki so kazali vedno nezadovoljnost s tem,

kar so ustvarili drugi ter so hujskali na upor kakorkoli nezadovoljne elemente ter tako napeljavali vodo na svoj mlin. Židje so bili vedno mojstri v skrivnih nevarnih zarotah zoper družabni in državni red ter zoper varnost življenja posameznih vladajočih faktorjev. — Jednako delajo židje tudi danes in jednako dela tudi internacionalna oziroma žido-liberalna socijalna demokracija, ki je zvesta služkinja židovstva. V razdiranju se pojavlja ta stranka in znake njenih naukov nosi tudi vsaka zdržbar-ska stranka. Da se dr. Tumova stranka ne le ujema s socijalno demokratsko stranko, marveč se tudi u n e m a za njo, o tem priča zopet njen — „članek izven uredništva“ v 47. letošnji številki pod naslovom „Nekaj našim socijalnim demokratom v premislek“. Tu stoji: „Socijalna demokratska stranka na Slovenskem je majhna... v mestih, ki imajo kaj industrije, jih je tudi nekaj. V Mariboru, v Celju, v Ljubljani, v Gorici, v Trstu je teh strankarjev toliko slovenskih, da so neki majhni okvir za druge na deželi. Pri nas je to še mlada stranka in v prvi organizaciji“. Tako gre to dalje skozi ves članek polno navdušenja za prekucstvo in prekucube. Sicer pa, za kaj naj se dr. Tumovo glasilo ogreva, ako hoče sovražno nastopati proti pravemu rodoljubom v deželi? Naravno, da le za židovstvo in socijalno demokracijo! In tudi drugače ni mogoče. Vodja stranke, nekdanji socijalno demokratski nadahneni učitelj (radi česar je baje moral čez noč dati slovo učiteljstvu) tudi sedaj ni nič boljši. Ali naše ljudstvo bi moralo vedeti, kam zabrede, ako bode šlo za takimi ljudmi. Nauk „o prosti lastnini“, kateri razširja židovski socijalni demokratizem, je oni nauk, ki je pritiral na stotine kmetij v židovske kremplje! Ali želite, dragi rojaki tudi vi v židovske kremplje? Naj širi dr. Tumova klika svoj socijalistiški nauk mej svojimi — „vrabci“ v mestu, a naše dobro kmetstvo in delavsko ljudstvo naj pusti pri miru!

Prav pazljivi so! Ko se je vršil znani napad na „Šolski Dom“ leta 1898, takrat „Soča“ ni bila prav nič „pazljiva“ marveč strahovito je udrihala po Lahonih — zakaj? Ker je to dobro neslo njenemu lastniku. Pa tudi pri drugih priklakah ni bila „Soča“ prav nič „pazljiva“ ko je hrumela proti Italijanom, kajti takrat je to — neslo njenemu lastniku. No, danes mu boj proti drugorodnemu sovražniku več ne nese, zato je postala „Soča“ — „prav pazljiva“ kar se tiče italijanskih napadov na naše ljudstvo. Ej ptiček, ptiček, poznamo te po perju prav dobro!

Postaja Kodrovi-Kamnje. — Raznesla se je govorica, da se preloži postaja vipavske železnice Kodrovi-Kamnje pod sv. Križ na Cesto.

V nedeljo 28. t. m. so nekateri narodno-napredni pri Rebku to govorico prodajali in zraven še tudi sramotno laž, da sta to dosegla z zvijačo gg. župana Jos. Pavlica in Jos. Vidmar. Poizvedeli smo najprej pri inženirju gospodu Friedl-u, da je ona govorica popolnoma prazna. Pri Kodrovih bo čakališče in nakladišče prav tako kakor je bilo prvotno določeno. — G. župan Pavlica, proti kateremu so si naprednjaki to izmislili, nam je dal izjavo, da plača 2000 (dvatisoč) kron tistemu, ki dokaže, da je on delal prošnjo za preložitve imenovane postaje, ali da je sploh kaj posređoval v tem oziru. Pa tudi g. Vidmar nam je naznanil, da je tudi on pripravljen dati 2000 K tistemu, ki mu to dokaže Obrekovalci so toraj pozvani, da si poberejo 4000 kron.

Brejskim občanarjem kličemo, naj se ne dajo begati po narodno-naprednih lažnjivcih in hujskaci. Namen njih je jasen: nadražiti ljudstvo proti županu. In župan je nedolžen! Brejski občanarji! Odprite zdaj oči in spoznajte lažnjivce in zdržbarje!

Z Vipavskega nam pišejo: Sle-pimo, lagajmo, obrekujmo, izmišljujmo si kar vprek, to je geslo dr. Tumove stranke. Naj se jih zasači na najdebe-lejši laži še tolikokrat, tem ljudem je pač vse jedno, saj ne poznajo več sra-mote, rudečica jim več ne zalije obraza. Samo da očrnijo dva jim jako neljuba župana na Vipavskem, namreč gg. Pavlica in Vidmarja — zanesli so med ljudstvo glas, da sta ta dva župana pro-uzročila, naj se postajica Kodrovi-Kamnje na novi vipavski železnici preloži v Sv. Križ. Ta laž je imela sicer jako kratke noge, kajti nekateri, ki so se vendar-le hoteli prepričati, koliko bi znalo biti resnice na tej govorici — zvedeli so na pristojnem mestu, da je ista popolnoma izvita iz trte, da je torej debela laž, kajti postajica Kodrovi-Kamnje židala se bode na istem mestu, kjer je bila prvotno načrtana in se ni proti temu oglasila

niti živa duša. To so vedeli sicer tudi očette te laži. S to lažjo pa niso hoteli doseči drugzega, nego pridobiti ljudstvo za javni shod, katerega priredi dr. Tu-mova stranka v nedeljo pri Rebku na Gorici, ter je nahujskati proti neljubim jim osebam. Prosil bi tam na shodu n. pr. hinavski kak pristaš dr. Tumove stranke kolovodjo, „naj posreduje pri vladi in Bog vé kje, da postajica Kodrovi-Kamnje vendar-le ostane tam, kjer je bila prvotno načrtana“. Ker je pa že gotova stvar, da imenovana postajica ostane tam, kjer je bila namenjena že iz začetka — bi ti poštenjaki in njih list slepili ljudstvo, rekši: „Glejte, vodi-telju naše stranke se imate zahvaliti, da vam niso vzeli postajice!“ In ljudstvo bi deloma tudi verovalo. In v kolikor mi te ljudi poznamo, so še zdaj v stanu uprizoriti kaj jednakega, čeravno se je prišlo njih lumpariji pravočasno na sled. Zdaj pa prepuščamo svojim čitateljem, naj sami presodijo, s kako vrsto ljudmi se nam je boriti in do česa bi bili v stanu taki ljudje zavesti naše ljudstvo, ako bi se jim prepustila vsa moč in vsa oblast.

Vipavska železnica. — Židarska mojstra brata Mozetič sta prevzela zidanje poslopjja za vseh osmih postajah vipavske železnice. Zavezala sta se, da izvršita to delo do konca meseca marca 1902. Mej postajami je tudi ona — Kodrovi-Kamnje.

Upravnava vodá na Vipavskem. Pred Velikonočjo o priliki ko je stavil dr. Gregorčič v državnem zboru interpelacijo glede uravnave hudournikov v naši pokrajini, je omenil tudi potrebo za urav-navo vodá in pritokov v vipavski dolini. v kolikor bi ista zadevala goriško stran te doline. Dne 24. aprila t. l. pa so stavi-li dr. Žitnik in tovariši interpelacijo v državnem zboru, v kateri natančno ute-meljujejo nujno potrebo uravnave voda po vipavski dolini. Iz te interpelacije posnamemo te-le za tok te zadeve zna-čilne podatke. Priprave za uravnavo vodá po Vipavskem trajajo že nad 20 let, a danes je vse delo ondi, kjer je bilo, namreč da niti ni pričeto. Delali so se mnogi načrti, pošiljale so se razne komisije, da preiskujejo stvar in vse to je stalo velikih svot denarja. Interpelantje pravijo, ako bi za načrte, komisije in druge priprave izdani denar praktično porabili, bili bi že polovico vodá uravnali in za-gradili in prebivalstvo obva-rovali velikih škod. Mej tem pa povodnji vsako leto preplavljajo in pu-stošijo rodovitno vipavsko dolino, odna-sajo zemljo, zasipajo njive in travnike in prebivalstvo tirajo v revščino.

Interpelacija zaključuje s sledečo predlogo na visoko vlado:

„C. kr. vlada se nujno pozivlja, naj čim prej vse potrebno ukrene, da se uravnave reke Vipave in hudournikov kar naj hitreje prične in da z ozirom na bedni položaj udeležencev država za ta dela dovoli več ko 50% prispevka.“ Ta predlog naj se izroči odseku za državne podpore vsled uim in sile.

Nujno je želeli, da bi ta interpelacija obrodila dober sad, kajti zadeva je največje življenske važnosti za prebivalce cele Vipavske doline.

Hrvatski list o slovenskem strokovnjaku. Kakor znano, je pred nekaj časom izšla slovenska knjiga pod naslo-vom „Gluhonemi. Zgodovina in sedanja metoda vzgojevanja“, katero knjigo je spisal g. A. Rudež, učitelj na zavodu za gluhoneme v Gorici. Hrvatski list „Krišćanska v zgoja“ piše: „Zavod za gluhoneme v Gorici je deželni zavod, ki je otvoren leta 1840. V zavodu je internat za 60—70 gojencev. Pouk traja 6 let. Učenci so porazdeljeni v 4 skupine s slovenskim in 4 skupine z italijanskim učnim jezikom, otroci se sprejemajo vsako drugo leto. Razen ravnatelja služ-buje 5 učiteljc in jeden učitelj, a to je g. Rudež, jeden od prvakov-učiteljev te stroke na slovanskem jugu, poleg tega znan tudi vsled svojega prekrasnega dela „Gluhonemi. Zgodovina in sedanja me-toda vzgojevanja“, do sedaj najobsežnejše delo te stroke v slovenskem jeziku, s kakoršnim bi se smeli ponašati drugi in večji narodi“. Ta sodba hrvatskega strokovnega lista nas navdaja z zadoščenjem nad tem, da imamo v svoji sredi moža čegar strokovna veda sluje tudi preko mej naše ožje domovine. Gosp. učitelju Rudežu pa častitamo na tako laskavem priznanju.

Deželni muzej, ki se nahaja zdaj v Attemsovi palači na Kornu, je odprt vsako nedeljo in praznik od 10.—12. ure dopoldne, ako je suho vreme.

Izvoz špargljev. — Od 9.—30. aprila se je izvozilo iz Gorice 115 kvin-talov špargljev; srednja cena jim je bila 113 K 75 v. za kvintal.

Slov. kat. bralno-pevsko društvo „Slovenska Zveza“ v Št. Petru je do-bilo tudi letos dovoljenje napraviti tom-bolo v korist slov. šolskih zavodov v Gorici. Tombola bo najbrž v nedeljo dne 23. junija

Razpisana je služba poštarja v Kojskem z letno plačo 550 K, s pavša-lom za uradne potrebe 140 K in za stanovanje 140 K.

Sklep šolskega leta na obrtni nadaljevalni šoli za zidarje v Renčah, bode dne 5. maja t. l. ob 3½ uri po-poludne, z razstavo učenčevih izdelkov iz predpisanih predmetov. Ljubitelji na-predka se uljudno vabijo!

„Elizabetišče“. C. kr. ministerstvo za uk in bogočastje je z odlokom z dne 13. marca 1901 št. 6396 podelilo pravico javnosti „Elizabetišču“, zasebnej dekliškej šoli pod vodstvom čč. šolskih sester v Tomaju. Le tako dalje! Stvar se razvija nepričakovano hitro; Bog blagoslovi za-pričeto delo in vse, ki so k temu gmotno in duševno pripomogli. Dobro vsejano seme rodi stoteran sad.

Otroški vrt v Tolminu. — V Tol-minu se je osnovalo društvo, kateremu je namen, osnovati in vzdržavati tam otroški vrtec. Dotična pravila so že po-trjena. Občni zbor je bil dne 21. aprila in izvoljen je bil za predsednika temu društvu gosp. Matko Primožič, c. kr. okrajni sodnik.

Razglas. Dne 1. maja t. l. ob 10 uri predpoldne je bilo v deželni hiši šti-rinajsto srečanje deželnih obligacij iz-danih leta 1888. Izžrebale so se nasled-nje: Vrsta A št. 68 za 1000 gld.; vrsta A št. 35 za 500 gld.; vrsta A št. 44 za 500 gld.; vrsta A št. 85 za 100 gld.; vrsta A št. 40 za 100 gld.; vrsta B št. 3 za 500 gld.; vrsta B št. 11 za 500 gld.; vrsta B št. 58 za 100 gld.; vrsta B št. 92 za 100 gld.; vrsta B št. 4 za 100 gld. — Deželna denarnica izplača te obliga-cije dne 1. avgusta t. l. v nominalnih zneskih proti povrnitvi dotičnih obligacij in tistih odrezkov, kateri še ne iztekó 1. avgusta t. l.

Posebni vlaki ob nedeljah in praznikih. — Počenski s 5. majem do 27. oktobra t. l. bodo vozili posebni vlaki mej Trstom in Korminom namenjeni iz-letnikom. Vlaki bodo sestavljeni samo iz vozov II. in III. razreda. Odhajali bodo iz Trsta ob 2.45 pop. in dohajali v Go-rico ob 4.41 pop. Ustavili se bodo na postajah Grljan (Grignano), Bivij, Devin, Tržič, Ronke, Zagrad, Gradišče, Rubije; Vračali pa se bodo v Trst iz Gorice ob 8.41 zvečer.

Katoliško društvo slovenskih učiteljc na Primorskem je imelo svoje redno zborovanje v nedeljo dne 28. aprila. Veleč. g. St. Križnič, ravnatelj c. k. učiteljskega, nas je zopet poča-stil s svojim pohodom.

Veleč. gospica Holzinger pl. Wei-dich je nadaljevala svoje predavanje o Salzmannu govorevši o njegovem zavodu v Schnepfenthalu in njegovih vzgojnih načelih, katera je vresničil v svojem za-vodu. Potem o njegovem spisu „Da-Ameisenbüchlein“ ali „O vzgoji vzgojite-ljev“ ter podarila to koristno knjižico društveni knjižnici.

Veleč. gospod ravnatelj se je za-hvalil gospici govornici s prisrčnimi be-sedami na izbornem predavanju in le-pem daru vpleti mično, šaljivo dogodbico, ki se je opirala na izjavo gospice pred-govornice.

Društvenice so zapele zbora „Re-gina coeli“ in „Sv. Jožef“.

Veleč. g. ravnatelj je opozoril zbrane učiteljce na novo metodično knjižico „Der veranschaulichte Rechnenunterricht“ ter razložil nekaj važnejših točk iz tega spisa, katerega je spisal neki učitelj Meier za-loživiš ga pri Auerju v Donauwörthu.

Veleč. gospica predsednica nam je podala karakterističen, natančen, vrlo zanimiv popis slike „Zadnja večerja“. Vsaka društvenica je imela pred seboj kopijo tega dobro znanega utmotvora slavnega italijanskega slikarja Leonarda da Vinci.

Prihodnje zborovanje bode dne 19. maja ob 10. uri zjutraj.

L. Koršič, tajnica.

Narodni Dom v Trstu. Iz Trsta prihaja vesela vest, da je tamošnja po-sojilnica in hranilnica kupila hišo itali-janskega podanika Colledana na trgu Caserma za svoto 320.000 K, katero hišo namerava podreti v kratkem ter sezidati na istem mestu štirinadstropno poslopje „Narodnega doma“. Prostor hiše, ki meri 412 □ sežnjem, je na najlepšem kraju mesta, kateremu bode služilo novo po-slopje tudi v poseben kras. V „Narod-nem domu“ bodo pa imeli svoje zavetje ne le tržaški Slovenci marveč vsi v Trstu živeči Slovani. V pritličju „Narodnega Doma“ bode tiskarna eventualno tudi

gostilna in kavarna, prvi nadstropji bosti služili v zavetje narodnim društvom. III. in IV. nadstropje pa se bode oddajalo privatnikom. Ker bodo tržaški Slovenci s tem že jedenkrat odrešeni neprestanih preganjanj glede društvenih prostorov itd. od strani brezobzirnih nasprotnikov, nas je ta novica neizmerno razveselila in prav iz srca častitamo našim bratom v Trstu na tej srečni narodni pridobitvi. Živeli!

Novi zaderski nadškof. Zader-skim nadškofom je imenovan kanonik spletskega kapitela preč. gosp. Matevž Dvornik.

Tiskovna pomota. — V zadnji številki našega lista se je urinila neljuba pomota pri notici „Konstituiranje cest-nega odbora za kobaridski okraj“. Kon-cem te notice, v kateri je bilo povedano, da je bil izvoljen nečelnikom cestnega odbora deželni poslanec g. Iv. Lapanja, imelo bi stati „in njegovim na-mestnikom g. Anton Manfreda, župan na Iderskem“. Ta dostavek pa ima izostati pri naslednji notici v isti številki, v kateri je povedano, da je kme-tijski oddelek za cerkljanski okraj izvolil preč. g. vikarja Josipa Mašero svojim zastopnikom v glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe v Gorici.

Narodno gospodarstvo.

Delo, hoja, počitek in zdravje živine.

Pri vzreji mlade živine gledé utr-jenja in ohranjenja zdravja ne poznamo boljšega pripomočka kakor je hoja in kretanje v čistem zraku. Nedorastle ži-vali, ktere večinoma stoje v zaduhlih in prevročih hlevih, se sčasoma omehkužijo ter so podvržene mnogim boleznim, one pa, ki se mnogo kretajo, so utrjene in bolj zdrave. Omehkužena živina pa z-boli pri vsakem majhnem uzroku; nobena sa-pica je ne sme prepahati, a utrjena mnogo bolj kljubuje boleznim vplivom. Kmetskemu dečku nič ne škoduje, če po-zimi bosopet teče k sosedovini, gosposko pa zbolí, če ga prepaha le majhen vetrič. Kmetška deca so utrjena, a gosposki omehkužena. Kakor je z otroki, baš isto velja tudi o živalih; pri obeh škoduje omehkuženost.

Poleti je treba žrebeta in sploh vso mlado živino zjutraj in zvečer spuščati na čisti zrak, kajti opoldansko solnce je prevroče. Za hladnega in vlažnega vre-mena pa izpodimo mlado živino tedaj na prosto, kadar je najbolj gorko t. j. opol-dne. Kdor si hoče odrediti zdravo in krepko živino, tisti naj tega ne opušča, kar velja posebno za bodoče delavne in plemenske živali. Mlado živino spuščamo na pašnike, ali jo izženemo v posebne, ograjene, blizu hleva nahajajoče se pro-store, katerim pravimo tekališča. Kjer je le mogoče, ondi naj bodo tekališča ravna, suha, travnata in dovolj velika. Zeló umestno je tudi, če se okoli ograje po-sade košata drevesa, ki dajo mnogo sence.

Kakor je mladim živalim v utrjenju in ohranjenju zdravja hoja neobhodno potrebna, ravno tako se prilega utrjeni živinici počitek na mehki nastelji. Kreta-nje in počitek se morata zaporedoma vrstiti, kajti ta red najbolj ugaja mladi živini. Nasproti temu pa prezgodnje delo pokvari vso, kar je pridobila pametna vzreja. Zatorej vam zeló priporočam, da ne vprezate mlade živine prej, predno ni popolnoma dorasla.

Živino smemo naganjati k delu, za ktero ima dosti močij, a preoblagati je ne smemo nikdar. Primerno delo utrdi živali ter jih ohrani zdrave, a pretirano delo vedno škoduje. Gospodar, ki živino preobklada in presili, je sam svoj sov-ražnik; kajti pregnano in preoblagano živinice pride kmalu ob moč, včasih pa tudi nevarno zbolí. Konje najprej pohabi in pokonča dolgočasna in hitra vožnja; za hitri tek jih smemo vprezati le za malo časa, ako jih hočemo ohraniti zdrave. Čim težji je voz, čim hitreje živina teka, čim dalj časa mora voziti, tem prej se pokonča, pohabi in zbolí.* Živina nikoli ne sme delati do iznemoglosti in pre-velike utrujenosti. Znano je, da se vol mnogo prej utruji od konja, torej nesmemo z volom nikdar toliko časa delati kakor s konjem. Precej po krmljenju ne smemo vpregati za hitro vožnjo; ako pa nas sili potreba vpreči nahanjenega konja, vo-zimo korakoma.

Priden delavec je vreden plačila. Ako je živina ves dan težko delala, mora imeti ponoči pokoj za počitek, za spanje in za nabiranje novih močij. Pa tudi po-dnevnu moramo živini privoščiti odmora, da se oddahne in dositega najé. Hoja in primerno delo krepi zdravje, a baš isto nalogo ima tudi počitek. Delo porablja moči, počitek in klaja pa jih nadomeščata.

*) O tem se lahko prepričaš pri poštnih konjih; najboljšje živali se pohabijo v 2 do 3 letih, da še za kmetijska dela niso več dovolj sposobne.

Preobilno delo, kakor tudi predolgo počivanje je škodljivo zdravju; oboje se mora primerno menjavati. Narava sama nam podaja zato najboljši dokaz. Divje živali si iščejo hrane, tavajo dolgo okoli, dokler se ne nasitijo, a potem se vležejo utrujene k počitku. Ta naravni vzgled nas uči, da moramo tudi domači živini privoščiti dovolj počitka, da ne obnemore in da si nabere novih močij za bodoče delo. Čas odmora je različen; čim težavnejše živina dela, tem več potrebuje počitka.

Konj počiva ležeč in stoječ. On leži, če ni preveč truden, samo 2 do 3 ure. Za navadne poljedelske konje računamo običajno za dan 8 ur dela, 8 ur počitka, 8 ur pa se porabi za krmljenje in prebavljanje. Veliko bolj jih ne smemo goniti, če jih hočemo ohraniti pri zdravju. Konji, kateri morajo jako težavno ali prav hitro delati, pa potrebujejo več počitka kakor poljedelski. Ponoči naj vlada v hlevu mir, kajti vsak, tudi najmanjši ropot zbudi in vznemiri konja. Dajmo konjem mehke in čiste nastelje; privežimo jih tako na dolgo, da se lahko vležejo in da morejo glavo položiti na tla.

Dunajska borza. 3. maja 1901.

Skupni državni dolg v notah .	98:50
Skupni državni dolg v srebru .	98:15
Avstrijska zlata renta	117:90
Avstrijska kronska renta 4%	97:50
Ogerska zlata renta 4%	117:50
Ogerska kronska renta 4%	92:95
Avstro-ogerske bančne delnice	16:73
Kreditne delnice	689—
London vista	240:25
Nem. drž. bankovci za 100 mark	117:52 1/2
20 mark	23:51
20 frankov	19:09
Italijanske lire	90:50
C. kr. cekini	11:31

Jakob Miklus,

trgovec z lesom in opeko, zaloga pohištva, rakev (trug), vinskih posod, stiskalnice za vino in sadje vsake velikosti, kakor tudi kratkočasnih iger slovenskih „Marjanje“ t. j. ličnih in trpežnih miz iz trdega lesa, ki imajo znotraj tro- ali štiridelno kegljišče z vrtenci in kegljavnično blagajno po najnovejši sestavi, za kremanje, zasebnike itd.

v Pevmi,

za Soškim mostom, p. Gorica, priporoča p. n. občinstvu svojo bogato zalogo, zagotavlja najhitrejšo postrežbo in jako nizke cene.

Proti
malokrvnosti

Železnato vino

lekarnarja G. Piccoli v Ljubljani, dvorn. založnika Nj. Svetosti papeža, po analizi gosp. profesorja Fresenius v Wiesbaden-u

ima v sebi 90krat več železa

kakor druga po reklamirani nezaslužno sloveča china-železnata vina, katera čisto nimajo več železa v sebi, kakor vsako ceno namizno vino.

Vsled tega največje jamstvo za izdatnost tega vina pri malokrvnih, nervoznih ali vsled boleznih oslabilih osebah, kakor tudi še posebno pri bledih, slabotnih in bolehalih otrocih.

Dobiva se v steklenicah po pol litra v Gorici pri g. lekarnarju Gironcoli. — Zunanje naročbe proti povzetju. III

Josip Valentincič,

pekovski mojster

v Gorici v Raštelju št. 29.

priporoča

vedno sveži kruh navadni in najfinejši,

vsakovrstno pecivo za godove in druge razne „pogrnjene“, prav okusne kolače za birmo in poroke, različne torte itd.

Vsa naročila izvršuje točno in natančno po želji gospodov naročnikov po jako zmernih cenah.

Izvolé naj ga torej počastiti z mnogobrojnimi naročili cenj. gg. rojaki v mestu in na deželi.

Pravim

naravskim dalmatinskim vinom oskrbljuje pojedine obitelji

Juraj Gamulin

Jelsa (otok Hvar)

Dalmacija.

Gumijeva obvezila

najboljše vrste

za cepljenje trt na zeleno

so na prodaj

na debelo in tudi na drobno

pri

F. Papis-u v Gorici,

v Raštelju hiš. št. 31.

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici h. šte. 23,

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu, istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju. Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta. Testenine iz tvornice Žnidarskič & Valenčič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga mлина v Kranju in z Joehmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zabojčkih najmanjše po 5 Kg. na vse kraje.

Odlikovana kleparska delavnica

Artur Makutz

v Gorici

Ozka ulica št. 1. — Via Stretta št. 1.

Priporoča iz lastne zaloge

izvrsne in trpežne škropilnice proti peronospori,

(prenovljene po Vermorelovi sestavi). Baker je trd in svetel. Zaliske (valvole) se more lahko premeniti. — Škropilnica je sestavljena priprosto in tako, da škropi lahko na tri načine po volji škropilca.

Cena je zelo nizka.

Sprejemlje v popravo in v prenovljenje škropilnice raznih sistemov in postreže v popolno zadovoljnost stranke.

Priporoča tudi stroje za šveplanje sodov iz cinkanega železa, pripravo za obvarovanje vina pred plesnobo in cikanjem pri tečenju iz soda (kan), mehove za šveplanje grozdja raznih sistemov, cevi iz gume za vsakovrstne škropilnice. — Sprejema vsa v kleparsko obrt spadajoča dela, postavlja strelovođe itd. itd.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,

briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmernne. Postrežba poštna.

Tiskovine za prošnje v dosego brezobrestnih posojil vinogradnikom

ima v zalogi

„Narodna tiskarna.“

„Narodna Tiskarna“ v Gorici
ulica Vetturini 9.

Ilijada.

Povest slov. mladini.

Prosto po Homerju
pripoveduje
ANDREJ KRAGELJ.

S tolmačem važnejših osebnih imen ter obsega 273 strani.

CENA:

1 K 40 vin., po pošti 20 vin. več.
Vezana v platno 2 kroni, oziroma 2 kroni 20 vin.

Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ v Gorici, pri knjigotržcih Pallichu v Gorici na Travniku, pri Schwentnerju v Ljubljani in Florijanu v Kranju.

„NARODNA TISKARNA“

v Gorici — ulica Vetturini šte. 9 — v Gorici

Preskrbljena je z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem.

Izdeluje vsa dela v najkrajšem času

po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence.

Tiska brošure, diplome, trgovske račune, pisma in zavitke s firmo, cenike, vabila na karton in na papir, posetnice razne velikosti in oblike z zavitki, zaročnice in poročnice v elegantnih ter osmrtnice v velikih in manjših oblikah.

„Narodna tiskarna“ tiska

„GORICO“ in „Primorski List“

„GORICA“

izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 kron, pol leta 4 krone

„Primorski List“

izhaja vsak četrtek in stane celoletno 4 K polletno 2 K, za manj premožne celo leto 3 K.

„Narodna tiskarna“ ima v zalogi vse tiskovine

Tiskovine za duhovnije, županstva in dr. urade na močnem papirju.

Pismena naročila tiskovin se izvršijo z obratno pošto; vsa druga v najkrajšem času.